

Képeskönyv Vas megyéről

A maga nemében egyedülálló vállalkozás eredménye: egy kincsesbánya a VAS MEGYE c. képes album. Dr. Pusztai Gyula – maga is e táj szülőtte – bevezetőjében egyrészt *krónikáskönyvként* ajánlja, mely a „sokszínű földként” emlegetett Vas gazdag történelmét tárja fel, másrészt *képeskönyvként*, mely segít a látóvalók befogadásában, és *útikalauzként* pedig a barangolásban vezet.

A kötet rangos alkotó gárdája kitűnően rendszerezett anyaggal, tömör, információgazdag ismertetésekkel siet a Vas megyébe utazók segítségére. Ajánlható azoknak, kik ismerik, szeretik e tájat; akik innen indultak el, de már más vidék az otthonuk, s mindazoknak, akik itt élnek ma is.

Gazdag képanyaga külön érték. Az albumban öt fotóművész több mint 200 remekbe szabott, színes képe mutatja be a megye nevezetességeit. A gyönyörű vidék tájai, lakói, mai életének pillanatfelvételei mellett hagyományai, épületei, templomai, művészeti emlékei sorakoznak. A fotókhoz kapcsolódó ismertető leírások helyenként kiegészülnek az itt élő alkotó nagy költők versidézeteivel. A legnagyobb magyar ódaköltő, *Berzsenyi* szól szívükhöz. *A közelítő télből*: – Hervad már ligetünk, s díszei hullanak. /Tarlott bokrai közt sárga levél zörög. – Nemesveretű illusztráció *Losonczi István Hármás kis tükör* c. (1771) lírai dicsérete: – Vas vármegye vagyon Stájer határában, /Hol Kőszeg, Szombathely, Körmend egy folytában, / Rohonc, Sárvár, Dömölk, mint esnek e tájban, / Sz. Gotthárd, mely híres török romlásában. – Hanguvatébréstő a Szombathelyen született, kortárs költő Weöres Sándor Vas megyei üdvözlöte: – Sokszor megyek Szombathelyre /gondjaimtól szabad helyre, / és mellette Oladon /békességem fogadom, / sűrű fák közt Kánonban /elmerülök álomban, / és ha vágyom völgyre, hegyre, /tovább utazom Kőszegre, / végtére /hazatérek Csöngére. / A kívül-belül olvasmányos és szépséges kötet többé emelkedik, mint Vas megye kalauza, az irodalmi vonatkozások gondos számbavételével példa az irodalmi műveltség művelésére is.

A látóvalókat nem abc-rendben, hanem témakörönkénti egységek szerint tárgyalja. A táj, a hagyomány, a templomok, a házak, a vendégvárás fejezetek elején külön-külön bevezető tanulmányok segítik az eligazodást: újszerű gondolatokkal, új összefüggésekben. Áttekinthető helytörténeti, honismereti vezérfonalra fűzi a tájékozódást, a történeti tájékoztatást. Bemutatja a közel három és félezer km² területű, majdnem 300 ezer lakosú megye hegy- és vízrajzát, geológiai sajátosságait, településszerkezetét, demográfiai és nemzetiségi viszonyait, történelmi eseményeit a római kortól, a honfoglalástól napjainkig. Képszerűen szól a városokról, főúri palotákról, kastélyokról, udvarházakról, gazdasági épületekről, szakrális műemlékekről, az itt élő népek tárgyi és szellemi néprajzáról.

A magyar nyelvtérlet nyugati peremén lévő Vas megye megannyi kulturális hagyomány, néprajzi-népművészeti emlék őrzője.

Hazánkban egyedüli a Szalafő-Pityerszeren máig megőrzött 19. századi emeletes kamra: a kástu. Az album képei közt látható még a kondorfai koldusállásos ház és a Szőlő Jövések Könyve, amelybe Kőszegen évenként berajzolták a Szent György napi szőlőhajtásokat, melyek jelezték a várható termést.

A művelt érdeklődőknek a mélyebb megértés örömét adja az a gondolatkör, mely szerint az első évezred fordulója körül megszülető magyar állam léte első évszázadában eldőlt, hogy az ország a nyugati kultúrkörhöz tartozik. A jáki bencés apátsági templom legértékesebb részletét, a főkaput: Jézus és az apostolok szobrai díszítik. Velemér koragótikus temploma a falun kívül, az Őrségre jellemző szerek középpontjában áll a 13 század, óta. Aquila János 1377-ben készített, máig meglévő freskói közt festett építészeti keretezésben jól látható Szent Anna, Szűz Mária és a kisdéd alakja. Később Szentgotthárdon 1748–79 közt épült cisztercita apátsági temp-

lom pazar falfestményeit Dorfmeister alkotta. Az első kupolán a török elleni győztes szentgott-hárdi csatát örökítette meg. Építése idején a Szily János püspök építette szombathelyi székesegyház volt a mai országerület legnagyobb temploma. A helybeliek ma is nagytemplomnak nevezik. Az egykori Savaria fóruma helyén a püspöki palota, a székesegyház és papnevelő szeminárium copf stílusú remekei állanak. Egyébként Savaria adta a keresztény világnak Szent Mártont (316–397), aki a francia Tours város püspöke lett, kit egyaránt tisztel Magyarország, Franciaország és a Pannonhalmi Bencés Főapátság. Rumi Rajki István szobrászművész főműve: Szent Márton megkereszteli édesanyját Szombathelyen, 1938 óta díszíti a szent születése helyén emelt Domonkos templom előtti teret. Az album az Ivánc határában több mint száz éve meglévő feszületet mutatja be, de legalább ilyen remekbe szabott, ennél is régebbi keresztet találhatunk Kám határában is!

A földrengéstől romba dőlő Savaria köveiből épült fel a 8. század végén a kör alaprajzú frank vár már a későbbi kővárak elődjének tekinthető. A legsűrűbb várláncolat a történelmi Magyarország nyugati, északnyugati határvidékén (Trianon óta Burgenland és Nyugat-Szlovákia területén) létesült. Kőszeg várát, mely a város védelmi rendszerének is része volt, németújvári grófok építették. Bózsok erődített udvarháza, az egykori Sibrik-kastély ma szálloda, melynek parkja a kőszeg-hegylajai erdőségekben és szelídgesztenye ligetekben folytatódik. Ikervárott a Batthyány család barokk kastélyát már Ybl Miklós tervei szerint bővítették korai eklektikus stílusban.

Sokszínűsége révén otthonosan érezheti magát a sík vidékhez szokott utazó, éppúgy, mint a lankákat, hegyeket kedvelő. Az őstölgyesek mellett sok növényritkaságot őriznek a kámoni és jeli arborétumok (rododendronok!). A hangverseny- és kiállítótermek mellett várudvarok és kastélykertek kínálnak történelmi háttérrel koncerteknek és színdaraboknak. Szombathely, az ősi kereskedőváros napjainkban veszi vissza régi rangját, mert nemcsak Vas megye, de Burgenland egy részének és kereskedelmi központja. Vas megye idegenforgalmi házigazdája a Savaria Tourist. Megyeszerte meglévő irodáiban előzékenyen segít az utazások, programok megszervezésében.

A Vas megyében élő emberek hagyományos vendégszeretete talán az egyik legnagyobb vonzerő. A vadregényes hegyekből a síkságra érkező, némiképp megszelídülő Rába, Magyarország leggyorsabb, egyben halban is leggazdagabb folyója. A megye déli és keleti felét széles ívben átszelő Rába mentét akár magyar Loire-völgynek is nevezhetjük, hiszen a folyó közelében 20 kastély található, ebből legtöbb szinte közvetlenül a folyóparton: üde parktól övezve.

A könyv külön értéke az igényes szövegformálás, mely egyetlen egésszé emeli az alkotást. Szórakoztató olvasmány, és nézegetni való látvány, mely kellemes kikapcsolódást nyújt. Fotói esztétikai élményt kínálnak. Hasznosan alkalmazható az oktatásban is. A maga nemében páratlan összeállítás. Széles körben érdemes ajánlani.

Savaria Tourist, Szombathely, 1993.

Kiadja a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szerkesztőség: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62/310-051

A lap kiadói gondozását a Főiskola Szakszervezete látja el.

A kiadásért felel: dr. Siposné dr. Kedves Éva

Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62/310-051

Évente 5 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetési díja: 200 Ft.

A címlapot tervezte: Fischer Ernő

Megjelent: 4000 példányban

CORRECT Kft. Szeged